

Úhrada nákladů zůstavitelova pohřbu

Povinnost dědice uhradit náklady zůstavitelova pohřbu vyplývá přímo z ustanovení § 470 odst. 1 obč. zák. a jedná se tedy o speciální zákonnou úpravu, která vylučuje použití obecných ustanovení o bezdůvodném obohacení (§ 451, § 454 a násl. obč. zák.). Platila-li náklady zůstavitelova pohřbu osoba, která není dědicem zůstavitele, vznikl jí vůči dědicům nárok z jednostranného kontraktu na jejich zaplacení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2864/2009, ze dne 22.12.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. M. F., zastoupeného JUDr. K. T., advokátem se sídlem v P., proti žalované n. K. F., zastoupené Ing. V. G., a D. G., jako zákonnými zástupci, zastoupené JUDr. J. D., advokátem se sídlem v P., o 1.841,10 EUR s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Praha - západ pod sp. zn. 5 C 151/2008, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. dubna 2009, č. j. 23 Co 133/2009-66, tak, že rozsudek krajského soudu a rozsudek Okresního soudu Praha - západ ze dne 3. prosince 2008, č. j. 5 C 151/2008-46, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Praha - západ k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu Praha - západ (změněnou se souhlasem soudu) domáhal vydání rozsudku, jímž by soud „uložil žalované povinnost uhradit mu částku 55.465,10 Sk spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p.a. z částky 55.465,10 Sk ode dne podání žaloby do zaplacení“. Uvedl, že „žalovaná je jedinou dcerou a výlučnou dědičkou po své matce K. F.“; že „zajistil veškeré náklady pohřbu matky žalované“; že „žalovaná odpovídá podle § 470 obč. zák. za náklady pohřbu jmenované“; že „žalovaná přes opakované výzvy dosud jeho pohledávku zcela neuhradila“ a že zbývá uhradit pohledávku „ve výši 55.465,10 Sk“.

Okresní soud Praha - západ rozsudkem ze dne 3.12.2008, č.j. 5 C 151/2008-46, „návrh žalobce, aby bylo žalované uloženo zaplatit mu částku 55.465,10 Sk s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p.a. z částky 55.465,10 Sk od 1.4.2008 do zaplacení“ zamítl a žalobci uložil povinnost nahradit žalované náklady řízení ve výši 24.526,- Kč. Uvedl, že „pravomoc soudu České republiky je dána podle čl. 2 odst. 1 Nařízení rady (ES) č. 44/2001 o soudní příslušnosti“, neboť „žalovaná má bydliště na území ČR“; že „o dědictví po K. F., zemřelé (dále také jen „zůstavitelka“) bylo rozhodnuto usnesením Okresního soudu v Trenčíně ze dne 21.8.2007, č.j. 26 D 1303/2005-104, a usnesení nabylo právní moci dne 4.10.2007“; že „hodnota dědictví činila 671.070 Sk a jedinou dědičkou ze zákona se stala žalovaná“; že „žalobce se po žalované domáhá náhrady nákladů spojených s pohřbem zůstavitelky“; že „jde o požadavek z titulu bezdůvodného obohacení ve smyslu § 454 obč. zák.“; že „žalobce platil za žalovanou náklady pohřbu zůstavitelky“ a že proto „žalobci vznikl nárok na vydání bezdůvodného obohacení ve výši přiměřených nákladů spojených s pohřbem zůstavitelky“; že „podle § 107 obč. zák. začala plynout objektivní tříletá lhůta k vydání plnění z bezdůvodného obohacení dne 11.8.2005, kdy byly doplacený náklady na pohřeb zůstavitelky“; že „tímto dnem došlo k bezdůvodnému obohacení na straně žalované“; že „žalobce je bratrem zůstavitelky a strýcem žalované“; že „s matkou žalované byl v blízkém kontaktu a lze tedy předpokládat, že mu po smrti zůstavitelky bylo zcela zřejmé, že jedinou dědičkou po zůstavitelce je žalovaná (dcera zůstavitelky)“; že tedy „v den doplacení nákladů pohřbu věděl žalobce, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil“, když „při

jednání s notářem dne 12.8.2005 muselo být žalobci potvrzeno, že jedinou dědičkou je žalovaná“; že „nejpozději 12.8.2005 začala plynout dvouletá promlčecí lhůta“; že „návrh byl podán dne 1.4.2008, tedy po uplynutí promlčecí lhůty“; že „žalovaná se promlčení dovolala“, a proto „nebylo možné právo žalobci přiznat“.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 14.4.2009, č. j. 23 Co 133/2009-66, rozsudek soudu prvního stupně změnil „ve výroku o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu“; potvrdil „v zamítavém výroku“ a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované 22.120,- Kč na náhradě nákladů odvolacího řízení. Dospěl k závěru, že, „jestliže náklady spojené s pohřbem zůstavitelky hradila jiná osoba (než dědic), vzniklo žalované bezdůvodné obohacení podle § 454 obč. zák.“ a že „k promlčení nároku žalobce došlo ve dvouleté subjektivní lhůtě, která je upravena v ustanovení § 107 odst. 1 obč. zák.“; že „nedošlo ke stavení promlčení podle § 112 obč. zák.“, protože „tím, že žalobce uplatnil svoji pohledávku v dědickém řízení, neuplatnil své právo u soudu“; že „ke stavení promlčecí lhůty dochází jenom v případě podání žaloby na plnění“; že „důvodnou není námitka, že došlo k uznání dluhu zástupkyní žalované při jednání u notáře dne 26.3.2007“; že „uznání musí vyhovovat všem náležitostem, které zákon předepisuje, jednak pro právní úkony obecně a jednak pro uznání práva zvlášť“; že „uznání musí být kvalifikované“; že „uznání dluhu musí být písemné a musí být adresováno věřiteli, dluh musí být uznán co do důvodu i výše“; že „prohlášení zástupce nezletilé dědičky, které bylo učiněno v rámci dědického řízení nelze v žádném případě považovat za uznání dluhu podle § 110 odst. 1 věty druhé obč. zák.“; že „lhůta k uplatnění nároku začala plynout 12.8.2005 (tj. nejpozději v den, kdy žalobce přihlásil pohledávku do dědictví) a uplynula dne 12.8.2007“ a že, „byla-li žaloba podána dne 1.4.2008, byla podána po uplynutí promlčecí lhůty“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítá, že „považoval za nanejvýše pravděpodobné, že jím přihlášená pohledávka do dědického řízení, uznaná dne 26.3.2007, bude také v tomto dědickém řízení vypořádána“; že však jeho pohledávka „nebyla pojata do osvědčení o nabytí dědictví“; že „promlčení nemohlo začít běžet dne 12.8.2005, neboť v té době nezletilá žalovaná neměla ustanoveného zástupce“; že „o tom, že žalovaná má ustanoveného zástupce se dozvěděl až 29.3.2007, když ve věci dědictví po zemřelém J. F. jednal se zástupkyní žalované“; že „soud se nevypořádal dostatečně s otázkou, kdy na straně žalované vzniklo bezdůvodné obohacení“; že, „nemá-li nezletilá povinnost zajistit pohřbení, nemohla se obohatit tím, že místo ní vynaložil náklady na pohřeb a pohřeb zajistil“; že „k bezdůvodnému obohacení došlo až tehdy, když dne 26.3.2007 přijala aktiva dědictví a odmítla uhradit pasiva dědictví“; že „bezdůvodné obohacení má povahu subsidiární a přichází v úvahu jen tam, kde nárok nelze odvodit z jiného právního titulu“. Navrhuje, aby Nejvyšší soud České republiky zrušil rozhodnutí obou soudů a věc vrátil soudu prvního stupně.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30. 6. 2009 (dále jen „o.s.ř.“), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán před 1. 7. 2009 (srov. Čl. II bod 12 zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů a další související zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b)

o.s.ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.].

Dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. není v této věci přípustné, neboť ve věci nebylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. Přípustnost dovolání by tedy v této věci může být založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst. 3 o.s.ř.].

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud řešil otázku povahy nároku na náhradu nákladů pohřbu vynaložených osobou, jež není dědicem zůstavitele, a otázku promlčení takového nároku. Protože dovolatel namítá nesprávné vyřešení těchto otázek a protože odvolací soud tyto otázky vyřešil jinak, než jak jsou posuzovány v již ustálené judikatuře soudů (srov. např. zpráva Nejvyššího soudu SSR ze dne 21.12.1978, sp. zn. Cpj 37/78, uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 1, ročník 1979; náleží Ústavního soudu ČR ze dne 22.2.2006, sp. zn. II. ÚS 471/2005, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR poč. č. 43, sv. 40; rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27.3.2006, sp. zn. 18 Co 76/2006, publikovaný v časopise Soudní rozhledy pod č. 9, ročník 2007), a protože posouzení těchto otázek bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl rovněž k závěru, že dovolání žalobce je opodstatněné.

Odvolací soud vycházel ze závěru, že, „jestliže náklady spojené s pohřbem zůstavitelky hradila jiná osoba (než dědic), vzniklo žalované bezdůvodné obohacení podle § 454 obč. zák.“ a že „k promlčení nároku žalobce došlo ve dvouleté subjektivní lhůtě, která je upravena v ustanovení § 107 odst. 1 obč. zák.“.

O bezdůvodné obohacení podle zákona jde tehdy, jestliže byl získán majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu, plněním z právního důvodu, který odpadl, prospěch získaný z nepoctivých zdrojů, jakož i majetkový prospěch získaný tím, za koho bylo plněno někým jiným (§ 451, § 454 obč. zák.). Bezdůvodné obohacení má povahu subsidiární a přichází do úvahy jen tam, kde nárok nelze odvodit z jiného právního titulu. Nárok, který se opírá o zákonné ustanovení, nemůže být nárokem bezdůvodným ve smyslu ustanovení občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení (srov. nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 22.2.2006, sp. zn. II. ÚS 471/2005, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR pod č. 43, sv. 40; zpráva Nejvyššího soudu SSR ze dne 21.12.1978, sp. zn. Cpj 37/78, uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 1, ročník 1979).

Dědictví představují majetková aktiva i pasiva. Aktiva dědictví jsou souhrnem věcí, práv a jiných majetkových hodnot, jež přecházejí na dědice děděním. Do pasiv dědictví patří přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele, ačkoliv vznikly (a mohly vzniknout) až po zůstavitelově smrti, a dluhy, které zůstavitel zanechal. Za přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele a za zůstavitelovy dluhy, které na dědice přešly zůstavitelovou smrtí, odpovídají dědici do výše ceny nabytého dědictví (§ 470 odst. 1 obč. zák.). Je-li dědiců více, odpovídají za náklady zůstavitelova pohřbu a za dluhy podle poměru toho, co z dědictví nabyli, k celému dědictví (§ 470 odst. 2 obč. zák.). Dědici však odpovídají za zůstavitelovy dluhy nejen majetkem, který nabyli z dědictví, ale veškerým svým majetkem.

Povinnost dědice uhradit náklady zůstavitelova pohřbu vyplývá přímo z ustanovení § 470 odst. 1 obč. zák. a jedná se tedy o speciální zákonnou úpravu, která vylučuje použití obecných ustanovení o bezdůvodném obohacení (§ 451, § 454 a násl. obč. zák.). Platila-li náklady zůstavitelova pohřbu osoba, která není dědicem zůstavitele, vznikl jí vůči dědicům nárok z jednostranného kontraktu na jejich zaplacení (i v daném případě řídící se českým právem, srov. § 14 zákona č. 97/1963 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Závěr odvolacího soudu o bezdůvodném obohacení žalované proto není správný.

Podle § 100 obč. zák. právo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené (§ 101 až § 110 obč. zák.). K promlčení soud přihledne jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat.

Podle § 101 obč. zák. pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.

V posuzovaném případě – jak výše vysvětleno – vyplývá délka promlčecí doby z ustanovení § 101 obč. zák., tedy je tříletá. Vzhledem k tomu, že náklady na pohřeb zůstavitelky byly vynaloženy po její smrti dne 14.4.2005 a žaloba byla v dané věci podána u soudu prvního stupně dne 1.4.2008, byla podána v době, kdy pohledávka nebyla promlčena. Otázka zastoupení nezletilé žalované tak pro posouzení včasnosti uplatnění předmětného nároku u soudu není podstatná.

Závěr odvolacího soudu, že „lhůta k uplatnění nároku začala plynout 12.8.2005 (tj. nejpozději v den, kdy žalobce přihlásil pohledávku do dědictví) a uplynula dne 12.8.2007“ a že, „byla-li žaloba podána dne 1.4.2008, byla podána po uplynutí promlčecí lhůty“, není tedy správný.

Vzhledem k tomu, že rozsudek odvolacího soudu není již ze shora uvedených důvodů správný, nebylo třeba zabývat se dalšími námitkami dovolatele a Nejvyšší soud České republiky rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o.s.ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)